

ÇOCUĞUMUN ARKADAŞLARIYLA ARASINDA NELER OLUYOR?

Okul çağı

Akran İlişkilerini Anlamak

Okul çağında, akran ilişkileri çocuğun gelişiminde büyük rol oynar. Olumlu becerilerin gelişmesi ve istenmeyen davranışların önlenmesinde akran etkisi önemli bir yere sahiptir.

Arkadaşlık ilişkileri içinde çocuklar, sosyal rollerine, konumlarına ve cinsel kimliklerine uygun davranmayı öğrenirler.

Bilişsel becerilerinin yanında empati becerileri de gelişir; işbirliği ve rekabet içeren etkinliklere katılmayı öğrenirler

Rekabet ortamında, diğer çocuklardan gelen geri bildirimler, yaşlılarınca nelerin kabul görüp görmediğini anlamalarına yardımcı olur.

Arkadaş Seçimi

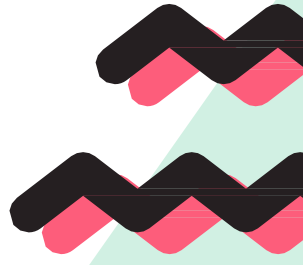
Okul çağı çocuğu için artık “en iyi arkadaşlar”ın vaktidir. Ancak bu tanımlama yetişkinlerinkinden biraz farklıdır. Bu dönemde iyi ilişkiler sık sık bozulur, yeniden kurulur ve saatler içinde değişir. Bol bol küsme –barışmayaşanır. Arkadaş seçimlerini; paylaşılan ilgi alanlarına, kiminle oynamanın eğlenceli olabileceği, kimin paylaşımcı olup kimin olmadığına dair yaptıkları gözlemlere göre oluştururlar. İlkokul çağı süresince, çocuklar aynı zamanda kendi cinsiyetlerine ilişkin görüşlerini de oluştururlar. İlkokul öğrencileri genellikle hemcinsleriyle arkadaşlıkdederler.

Akran İlişkilerinde Çatışmalar Kaçınılmazdır

Erkek ve kız çocukları arasında gruplaşmalara ve çatışmalara da bu dönemde oldukça sık rastlanır. Karşılıklı olarak iki cins birbirlerinden hoşlanmadıklarını sözel ve davranışsal olarak ifade ederler. Kız çocuk grupları genellikle sözel ifadeye dayalı paylaşımların olduğu dar bir grup tercihi yaparken, erkek çocuk grupları daha geniş olur ve hareketli oyunlarla paylaşımda bulunurlar. Bu farklılık yaş ve gelişim dönemi özelliklerine göre doğaldır.

Okul çağı çocukları arkadaşlık ilişkilerini sürdürürken yaşadıkları çatışmaları anne babalarına aktarabilirler. Ebeveynler için çocuklarının arkadaşlarıyla yaşadıkları çatışmalarda incinmelerini, kabul edilmemelerini, hayal kırıklığı yaşamalarını duymak zordur. Ancak buna onların yaşamındaki büyüme, olgunlaşma, deneyim kazanma sürecinin bir parçası olarak bakabilmek, çatışmaların kısa bir sürede sona ereceğini bilerek, doğru yönlendirmeler ile yaklaşabilmek önemlidir. Bu yolla, çocukların baş etme ve sorun çözme becerileri gelişecektir.

Anne-babalar, çocuklarının arkadaşlık ilişkileri konusunda çok hassastır. Her ebeveyn de, kendi kişilik özelliğine göre farklı tepkiler verir. Bu tepkilerden en belirgin olanları şunlardır:

Öfkeli Ebeveynler

Çocuğun arkadaşıyla yaşadığı her sorun karşısında öfkelenir ve hem kendi çocuklarına hem de diğer çocuklara kızarlar. Özellikle okula ve öğretmenlere tepki gösterirler. Öğretmenin sınıf içi dinamikleri kontrol edememesinden yakınırırlar.

Kaygılı ve Sorgulayıcı Ebeveynler

Çocuklarının arkadaşlık ilişkilerini merak edip sorgularlar. Çocuk eve geldiğinde genellikle ilk yaptıkları şey, okulda günün nasıl geçtiğini sormaktır. Eğer bir sorun yaşanmış ise çocuklarının çözmesini beklemeden ya da yönlendirici olmadan durumla ilgilenme sorumluluğu hissederler.

Yönlendiren Ebeveynler

Çocuğun gün içinde yaşadıkları hakkında bilgi aldıktan sonra çocuğun uygun bulmadıkları davranışları ve yaşantıları karşısında öneriler verirler. Çocuğa, okula gittiğinde ne yapması ve ne yapmaması gerektiği konusunda yol gösterirler. Ancak bu öneriler kimi zaman çözüme kimi zaman da yeni bir soruna dönüşebilir. Çocuk, annesinin “Kendini koruyabilirsin.” gibi bir yönlendirmesini arkadaşlarına vurmak olarak da algılayabilir. O nedenle son derece dikkatli davranılması gerekir.

Nelere Dikkat Edilmeli?

Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili yönlendirme yapmayın

Çok zorunlu durumlar dışında yönlendirmeler, çocuğun kendi özgür kararlarını vermesini engeller. Anne-baba tarafından ne yapması gerektiği söylenmiş bir çocuk, özgün ilişkiler geliştiremeyecektir. Temel prensip, çocuğun kendi hayatı, kimle arkadaş olacağı, arkadaşlık ilişkileri ve faaliyetleri ile ilgili kendi kararlarını verebilir duruma gelmesidir.

Çocuk gün içinde arkadaşlık ilişkilerini anlatmak istemezse zorlamayın

Anne-babalar her ne kadar merak ederse etsin, çocuklar gün içinde arkadaşlarıyla yaşadıklarını bazen anlatmazlar. Bu tür durumlarda çocuğun üstüne giderek zorlamamak gerekir. Bu durum doğaldır. Önemli olan çocuğun anlatmak istediği anlardır. Eğer çocuk anlatmak isterse, o zaman gerçek anlamda dinleyici olmak gerekir.

Arkadaşlık ilişkilerinde yaşadıkları sorunları kendisinin çözmesine izin verin

Çocuk arkadaşlık ilişkilerinde sorun yaşarsa mümkün olduğunca müdahale etmeyin. Her çocuk arkadaşlarıyla zaman zaman sorun yaşayabilir. Bu son derece doğaldır. Hatta öyle ki, bu sorunlar çocuklar için bir kendini geliştirme fırsatıdır. Bu zorlu durumlar karşısında, çocuk mücadele eder, istediklerini alır, alamadığında da hissettiği duygularla başa çıkmayı öğrenir. Eğer desteğe ihtiyacı olduğu düşünülüyorsa, neyin nasıl çözmesi gerektiği hemen söylenmemeli, ona ne yapmayı düşündüğü sorulmalıdır.

KAYNAKLAR:

Yard. Doç Oktay AYDIN, Marmara Üniversitesi röportajı
Çocuklarda Sosyal Beceriler – Uzm. Filiz Çetin, Uzm. Aslıhan Alpa Bilbay (Epsilon)